PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove **prijme na šk. rok 1977/78 uchádzačov o štúdium** na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) **Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu 2. cyklu.

b) **Do 1. ročníka PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23, 080 80 Prešov. Priložte tieto doklady:

1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.

Žiadosti sa prijímajú do 30. apríla 1977. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanát PBF.

Budúce číslo vyjde 10. marca 1977

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ: Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972 .
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 2/1977

Detská príloha nášho Odkazu

Pozdravujem vás, milé deti! Ako sa mi máte? Myslím po polročnom vysvedčení! Verím, že ste dosiahli dobré výsledky v práci.

V minulom čísle sme sa rozprávali o n á d e j i. Dnes si pohovoríme o l á s k e, pretože viera zmôže všetko, nádej trvá až za hrob a l á s k a je silná ako smrť.

Je jasné, že nám ide o lásku k Bohu. Proti takej láske hreší ten človek, ktorý nezachováva Božie prikázania, zabúda na Boha, nikdy po Bohu netúži a je nespokojný s tým, čo mu Boh dáva.

O zachovávaní prikázaní sme už hovorili. Akože možno zabudnúť na Boha? Verte, že možno, ak sa k Nemu stále v modlitbe nepriblížujeme, nevyhľadávame Jeho blízkosť, netúžime po Jeho slove a zamietame Jeho dary. Stáva sa to veľkým hriešnikom, lebo žiť v hriechu je do istého času pohodlnejšie, než hľadať Boha, ale len do istého času. Úplne zabudnúť však na Boha ľudská duša nemôže. Môže dlhé a dlhé roky prežiť bez Neho, ale stačí známe slovo, náhla spomienka na detstvo a človek až plače od šťastia, že má Boha, že predsa len nezabudol. Ukladajte si preto do srdca všetko, čo je vám umožnené o Bohu počuť, čo zažijete, čo vám hovoria rodičia. Bude to tvoriť základný vklad vašej lásky k Bohu na celý život, do hlbokej staroby.

Nie ste niekedy spokojní s tým, čo vám Boh dáva? Veď vám dáva dobrú mamu, otecka, ich lásku k vám, dáva vám zdravie, dáva vám žiť na tejto krásnej zemi, dáva vám všetko. Nežili by ste ani sekundu, ak by to nebola Jeho vôľa. Nie ste niekedy málo vďační, veď je to veľký dar rozbehnúť sa po lúke, so slnkom v tváričke a vetrom za pätami, bez starostí a bez choroby. A Pán Boh, keď uzná za vhodné, tieto dary môže od vás i zobrať, ale aj vtedy sa netreba nahnevať. Keď sa dvaja zlí chlapci pobijú pre hlúposť, môže za to Boh? Tak je to so všetkým.

K zachovávaniu prvého prikázania patrí ešte poznámka o tom, že rúhať sa Bohu je veľký hriech, znevažovať Boha, posvätné úkony atď. to je tiež hriech, okrem toho i hlúposť. V Boha možno veriť, alebo neveriť, pričom plne treba rešpektovať i tých, ktorí v Boha neveria. Ale kritizovať Boha napríklad za to, že sú vojny vo svete nie je správne, tu platí príklad o dvoch zlých chlapcoch, ktorí sa pobili. Mohol za to Boh? Uvažujte! — Nabudúce si pohovoríme o anjeloch a svätých a o úcte k nim, čo sa tiež vzťahuje na prvé Božie prikázanie.

Vaša teta Helena

Žil vtedy v Jeruzaleme človek menom Simeon...

„...aby sme sa odriekli svetských žiadostí a mierne, spravodlivo a pobožne žili na tomto svete..." (Tit. 2, 12).

Vo sviatok Obetovania (Sritenija) Pána nášho Isusa Christa nám sv. evanjelium predstavuje sv. spravodlivého Simeona ako vzor človeka, ktorý nielenže sa nebojí smrti, ale víta ju nadšene a s radosťou ďakuje Bohu za to, že sa priblížil koniec. „Teraz prepúšťaš, Pane, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji" - zaspieval sv. Simeon, ďakujúc Bohu tvárou v tvár vlastnej smrti. Ev. evanjelium o ňom hovorí, že to bol človek spravodlivý a bohabojný, ktorý očakával útechu Izraela a Duch svätý bol v ňom.

Pre kresťana je životným cieľom nadobudnutie najväčšieho pokladu, duševného mieru a čistého svedomia. Vnútorný mier v duši nám dáva Duch svätý ako odmenu za počestný kresťanský

život. Preto my, pravoslávni kresťania, musíme žiť tak, aby žiadna lož ani neprávosť nesužovali naše svedomie a našu dušu. Potrebujeme tú spravodlivosť, ktorá plná lásky k blížnemu nás núti plniť zákon Christov; je to spravodlivosť lásky kresťanskej, ktorá je trpezlivá, dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nenadýma, nie je neslušná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nezmýšľa zle, neraduje sa z neprávosti, ale teší sa s pravdou, všetko znáša, všetkému verí, všetkého sa nádeje, všetko trpezlivo čaká (1 Kor. 13, 4 - 7), ktorá miluje svojich nepriateľov, robí dobro tým, ktorí ju nenávidia, žehná tým, ktorí ju preklínajú a modlí sa za tých, ktorí jej stroja úklady.

My, kresťania, potrebujeme počestnosť oduševnejúcu sa láskou k Bohu, túžbou po Jeho sláve. Človek naozaj pobožný je chránený bázňou Božou proti nečistote telesnej i duševnej, pred nečistými myšlienkami a želaniami. Pobožný kresťan miluje poučenie v zákone Božom a je hotový načúvať dňom i nocou a zákon Boží tiež plniť, spieva piesne svojmu Pánovi, ospevuje vo svojom srdci Pána. Taký človek ani v údolí tieňa smrti nebude sa báť zlého, pretože s ním a v ňom je sám Isus Christos - nádej v jeho smrti, život po jeho smrti, s ním a v ňom je milosť presvätého Ducha - Utešiteľa.

Kresťan niekedy vo svojej slabosti a nemohúcnosti svojej prirodzenosti môže zapochybovať o skutkoch spravodlivosti a lásky kresťanskej, odkloniť sa od cesty vedúcej k Bohu a zhrešiť tak, že sa tým zbaví šťastia blaženého a mierneho konca svojho života. Na posilnenie slabých a chorých síl ľudských daroval Isus Christos milostivý prostriedok na očistenie našich hriechov, na zmierenie sa so spravodlivosťou Božou a na oživenie našej nádeje na spásu. Tento prostriedok, to je pokánie a spoveď pred Bohom, lebo ten, kto sa spovedá zo svojich hriechov, verný je a spravodlivý, môže dúfať, že mu budú hriechy odpustené. Kto úprimne svoje hriechy oľutuje, dušou i srdcom zaplače nad tým, že urazil Pána svojou neprávosťou, kto s živou vierou a nádejou prosí Boha o odpustenie a zmilovanie sa, kto sa starostlivo usiluje zahladiť svoje hriechy skutkami lásky kresťanskej a viery, tomu sa otvoria dvere milosrdenstva Božieho, ten so svetlou nádejou môže hľadieť cez súmrak smrti do otvárajúcej sa pred ním večnosti.

Náš Spasiteľ Isus Christos prišiel na svet, aby svedčil o Pravde, uskutočňoval vôľu Otca nebeského a my všetci sa rodíme preto, aby sme žili podľa prikázaní Božích a podľa Jeho vôle. Nasledovať Christa, to značí zúčastniť sa na Jeho utrpení, hlásiť pravdu, bojovať proti hriechu a umŕtvovať telo s jeho vášňami - utrpením vojsť do slávy.

S Isusom Christom sa duchovne stretáva ten kresťan, ktorý vyznáva svoje hriechy a dôstojne prijíma Telo a Krv Christovu, čím sa spája s Pánom a stáva sa Jeho nasledovníkom v Jeho kráľovstve.

Svätá pravoslávna cirkev vyprosuje nám u Pána denne kresťanský koniec nášho života, bez bolesti a hanby, v mieri a pokoji.

† Cyril,
biskup michalovský

Svätý Ján Zlatoústy

Sv. Ján Zlatoústy sa narodil r. 354 v Antiochii z bohatých rodičov. Otca stratil, keď bol ešte deckom. Jeho matka Anfisa už ako vdova, venovala všetky svoje sily výchove syna, ktorému vynikajúce vzdelanie dali v Antiochii a v Aténach najlepší učitelia tých čias. Po ukončení vzdelania Ján pracoval najprv ako advokát a žil svetským životom. Bazil Veľký, s ktorým sa Ján priatelil, ho prehovoril, aby zanechal svetský život a zasvätil sa službe Bohu. Ján tak urobil a najprv chcel vstúpiť do monastiera, ale aby matka nezostala sama, zostal v Antiochii. Po matkinej smrti odchádza na opustené miesta v Antiochijských horách. Tento život však ničí jeho zdravie a je nútený sa vrátiť späť do Antiochie. Biskup Meletij ho vysvätil na diakona a o päť rokov biskup Flavian na presbytera s tým, že Ján bude kázať slovo Božie. Kňaz Ján bol horlivým kazateľom a priťahoval nielen pravoslávnych, ale i heretikov, židov a pohanov, ktorí prichádzali na jeho kázne. Za svoje prekrásne kázne dostal pomenovanie „Zlatoústy..."

Po smrti konštantínopoľského arcibiskupa Nektaria zvolili Jána na jeho miesto. Ale ako ho odvolať z Antiochie, kde ho tak ľúbili? Sv. Jána odviezli tajne, dokonca on sám nevedel, prečo ho vezú do Carihradu. Neochotne prijal stav arcibiskupa v hlavnom meste, lebo vedel, že tu nebude ľahká služba. Bol však plný pokory pred vôľou Božou a už ako arcibiskup s veľkou horlivosťou povstal proti tým, ktorí škodili mestu, nešetril ani veľmožov, duchovných a iné vysokopostavené osoby. Vyvolal tým nespokojnosť a hnev proti sebe. Znenávidela ho cisárovná Evdokia, márnivá žena, hrdá a zištná. Presvedčila svojho muža - cisára, aby zvolal snem, ktorý by odsúdil Zlatoústeho. Na sneme boli všetci neprajníci sv. Jána a odsúdili ho. Nasledujúcej noci bolo v Carihrade silné zemetrasenie a cisárovná v ňom videla hnev Boží za nevinne odsúdeného arcibiskupa a uprosila cisára, aby Jána zachránil. Veriaci ľud sa tomu veľmi radoval.

Sv. Prokl bol učeníkom sv. Jána Zlatoústeho. Raz jeden z veľmožov císárových v noci prišiel a žiadal vidieť Zlatoústeho. Prokl vstúpil k sv. Jánovi, aby ohlásil príchod veľmoža, ale videl, že Zlatoústy sa rozpráva s nejakým starcom a nechcel prekážať. To isté sa opakovalo nasledujúcej noci. Ráno sv. Prokl sa pozrel na ikonu sv. Pavla, ktorá visela na stene, kde Zlatoústy prepracovával sv. liturgiu sv. Bazila Veľkého na žiadosť veriacich a kde sa i modlieval. Prokl spoznal na ikone starca, s ktorým sa sv. Ján v noci rozprával... Keď sa sv. Prokl stal patriarchom v Carihrade, bolo znovu zemetrasenie, padali domy, chrámy... Patriarcha organizoval procesiu, aby prestala takáto hrôza a raz pri takejto procesii nejaké dieťa bolo zdvihnuté neviditeľnou silou do vzduchu a potom spustené na zem. Dieťa rozprávalo, že počulo anjelské: „Svätý Bože, Svätý silný, Svätý nesmrteľný..." Všetci začali opakovať tieto slová na oslavu sv. Trojice a dodali „Pomiluj nas". Zemetrasenie prestalo. - Sv. Prokl zomrel r. 447.

Trvalá hodnota odkazu nášho otca a učiteľa sv. Cyrila

„Dedičstvom sú mi Tvoje svedectvá až naveky; lebo sú radosťou môjmu srdcu!" (Ž 119, 111).

I keď uvedomelí pravoslávne veriaci príslušníci slovanských národov sa vinú s oddanou synovskou láskou k plnosti cyrilometodejského dedičstva pri každej so zbožnou účasťou prežívanej božskej liturgii ako jeho základného podielu, lebo preložením bohoslužobných textov do staroslovienčiny hlavne zásluhou sv. Konštantína — Cyrila sa nám v nej „otvára nevyčerpateľné žriedlo vody tečúcej do večného života", **zamýšľajú sa dôkladnejšie nad jeho hlbokým zmyslom a širokým dosahom obzvlášť pri pamätihodných výročiach závažných udalostí v obetavom živote solúnskych bratov, akým je i tohtoročné tisícpäťdesiate výročie narodenia sv. Cyrila, ktoré sa datuje na rozhranie r. 826 a 827.**

Po jemnej a vyspelej byzantskej kultúre výborne rozhľadený sv. Cyril, vlastný inšpirátor a tvorca stále časového diela, ktoré uviedlo s konečnou platnosťou a bezpečne veľkomoravských Slovienov na spásonosnú cestu za Christom, ktorý jedine je opravdivá „cesta i pravda i život" **(J 14, 6), začal svoju požehnanú činnosť v záujme spásy našich praotcov, motívovanú predovšetkým láskyplnou túžbou podeliť sa s nimi ako s vlastnými duchovnými synmi o Bohom mu darované bohatstvo a svetlo, skvelým prekladom veľkonočnej perikopy, ktorou sa začína evanjeliár božskej liturgie nášho svätého otca Jána Zlatoústeho, carihradského arcibiskupa:** „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol to Slovo" **(J 1, 1). Toto sv. Cyrilom preložené veľkonočné evanjeliové čítanie radostnej novozákonnej zvesti o vtelení sa Predvečného Slova — Isusa Christa,** „ktorý pre nás ľudí a pre naše spasenie zostúpil z neba a vzal ľudské telo od Ducha Svätého z Márie Panny a človekom sa stal", **stojí na prahu literatúry každého zo slovanských národov a otvára mu bránu do celosvetovej kultúry. Veď to boli prvé slovanské slová, ktoré boli napísané v prvej slovanskej spisovnej reči, v jazyku staroslovienskom, prvým slovanským písmom — hlaholikou, zostavenou sv. Cyrilom vtedy, keď ako dosvedčuje mních Chrabr, ktorým je pravdepodobne žiak solúnskych bratov sv. Naum, vo svojej obrane hlaholiky O písmenách,** „...človeka ľúbiaci Boh, spravujúci všetko a nenechávajúci ľudský rod sloviensky bez poznania, ale všetko k poznaniu a spaseniu privodiac, zmiloval sa nad slovienskym rodom a poslal mu svätého Konštantína Filozofa, nazývaného Cyrilom, muža spravodlivého a opravdivého, ktorý mu zostavil 38 písmen, jedny podľa spôsobu gréckych písmen, druhé zas podľa slovienskej reči". **Sv. Cyrilovi menom všetkých jeho duchovných dietok a i v našom mene sa poďakoval za ne, ako i za preklad celého evanjeliára a napokon všetkých štyroch evanjelií, pri ktorom mu pomáhal brat sv. Metod, nám dosiaľ neznámy Slovien vo svojej hlboko precítenej Pamäti a Pochvale preblaženého nášho otca i učiteľa slovienskeho jazyka Cyrila Filozofa i svätého Metoda, učiteľa, keď vrúcne zvolal:** „Velebím bohodvižné tvoje prsty, ktorými si napísal môjmu národu slobodu od jarna hriechu! Velebím prečnostné tvoje ruky, ktorými zišiel na môj národ dážď poznania Boha, napájajúci bohoprýštivou rosou naše srdcia, ktoré vyhoreli hriešnou suchotou! Velebím bohodvižné tvoje prsty, ktorými napísala sa utajená od mnohých Božia premúdrosť, odkrývajúca tajomstvá Božieho poznania!".

Svoj preklad štvoroevanjelia, ktorý nesie výraznú pečať génia nášho prvého učiteľa a má mimoriadnu umeleckú cenu ako znamenite zdarilá adaptácia gréckeho originálu, fascinujúca slovanských čitateľov túžbou prispôsobiť posvätný text ich povahe, uviedol sv. Cyril nadšeným chválospevom na Knihu kníh, Proglasom čiže Predslovom k svätému Evanjeliu. Je to prvá originálna veršovaná skladba v literatúre slovanských národov, v ktorej sv. Konštantín Filozof úchvatnou básnickou rečou a výstižným výkladom, ktorý skvele obstojí i pred najprísnejšími meradlami biblickej kritiky našej doby, objasnil našim praotcom pravú hodnotu sv. Písma ako drahého daru darovaného Slovie-

nom Bohom z lásky, keď ho charakterizoval ako od Boha zoslané Slovo, obrátiac sa na celý sloviensky národ týmito jemu adresovanými veršami: „... vypočuj Slovo od Boha ti zoslané, Slovo, čo hladné ľudské duše nakŕmi, Slovo, čo Boha poznávať ťa pripraví". Z nich vyrozumievame i my ako priami dedičí cyrilometodejského odkazu, že kresťan poznáva opravdivého a živého Boha jedine vo svedectve sv. Písma a že všetky ostatné cesty poznávania Boha, ako je hľadanie Boha v kráse prírody, presvedčenie, že Boh sa ozýva v svedomí človeka, tvrdenie, že tušenie Boha je všetkým ľuďom vrodené, dokazovanie existencie Boha z vedomia človeka, že hviezdnaté nebo je nad ním a že mravný zákon je zapísaný v jeho srdci atď, môžu viesť k viac — menej subjektívne skresleným predstavám o Bohu, ktoré sú výtvorom nášho myslenia a fantázie. Preto je pre nás Biblia jediným pravým a bezpečným svedectvom o Bohu Stvoriteľovi, ktorý sa zjavil v Isusu Christu a posvätil nás svojím sv. Duchom, a tak vytvoril spoločenstvo svojej Cirkvi, a nie učebnicou dejepisu, geológie, astronómie a iných vedných odborov, ktorej rôzne dobou a prostredím vzniku jednotlivých biblických kníh podmienené a jej rečou vyjadrené spoločenské a kultúrne predstavy, zakladajúce sa na stupni vtedajšieho ľudského vedenia by sme mali považovať za pre nás záväzné „články viery", ako demagogicky dôvodia diletanti a vulgarizátori Písma.

S prekladom Písma, ktoré by sme mali v zmysle cyrilometodejského odkazu denne čítať a nad ním rozjímať, lebo, ako hovorí sv. Cyril vo svojom Proglase: „... každá duša upadá v žití, keď žije bez Božieho života, keď nepočuje nikde slova Božieho", organicky súvisel preklad posvätných liturgických textov, lebo tieto nevznikli bez ohľadu na Písmo, ale sú adaptáciou — prispôsobením Písma bohoslužobným potrebám. Preto svetoznámy bulharský teológ St. Cankov celkom oprávnene charakterizuje pravoslávnu bohoslužbu ako „veľké kázanie Božieho slova".

Bolo celkom prirodzené, že sv. Cyril preložil so svojím bratom sv. Metodom do staroslovienčiny texty božskej liturgie sv. Jána Zlatoústeho, ktorá už v 9. storočí bola v Byzantsku veľmi obľúbená a ktorej autor sa už na úsvite nášho kresťanstva tešil u Slovanov veľkej úcte a autorite, ako o tom svedčia hojné prekladv jeho homílií v kódexe Glagolita Clozianus, v Mihanivićovom homiliári a v zbierke životopisov a kázní Codex Suprasliensis. Na základe podobnosti medzi byzantskou zbierkou liturgických kníh a medzi zbierkou, ktorá sa zachovala v slovanských rukopisoch z 10. storočia, môžeme s úplnou istotou usudzovať, že svätí bratia mali v úmysle preložiť celý súbor byzantských liturgických kníh. Žiaľ, tento svoj zámer nemohli uskutočniť v plnom rozsahu, a preto ich prekladateľské dielo dovŕšili u južných Slovanov ich z Veľkej Moravy vyhnaní žiaci na čele so sv. Klimentom Ochridským (Velickým), ktorý podľa tzv. Bulharskej legendy bezprostredne pred svojou smrťou „pridal k Triódu to, čo sa mu nedostávalo, lebo práve v tom čase dokončil to, čo sa spieva od Tomášovej nedele po sv. Päťdesiatnicu", čiže Pentekostár. Tak, ako hovorí prof. František Dvorník, „Dielo Konštantína — Cyrila a Metoda, odmietnuté na Západe, zachránili Bulhari a stalo sa nakoniec prostriedkom, ktorým Byzanc získala väčšinu slovanských národov pre svoju kultúru a cirkev" (Byzantské misie u Slovanů, 250). Základnou bunkou úsilia Byzance na získanie Slovanov pre tento cieľ bolo zriadenie strediska pre slovanskú bohoslužbu v Carihrade, kde zodpovední činitelia považovali za celkom prirodzené a legitímne prekladať liturgiu do ľudovej reči, ešte v čase návštevy sv. Metoda r. 881 u cisára Bazila I. a patriarchu Fótia, keď „prijal ho cisár s veľkou úctou a radosťou, pochválil jeho učenie a ponechal si z jeho učeníkov kňaza a diakona s knihami" (ŽM 13). Slovanský kňaz a diakon zanechaní v Carihrade iste konali bohoslužby byzantským obradom a medzi prinesenými knihami boli predovšetkým knihy byzantského obradu.

Prostredníctvom v staroslovienčine a neskoršie v cirkevnej slovančine ako v tretej medzinárodnej európskej reči u nás slúženej božskej liturgie byzantského obradu, ktorá zakotvila na území Veľkej Moravy zásluhou byzantskej misie, vedenej spočiatku sv. Konštantínom — Cyrilom, bolo umožnené našim praotcom už v raných časoch veľkomoravského kresťanstva žiť plným liturgickým životom ako Božiemu ľudu, lebo byzantská liturgia v národnom jazyku bola opravdivou ľudovou liturgiou v zmysle biblického učenia o všeobecnom kňazstve veriacich. Tak sa slovanské národy pridružili k ostatným početným národom východného kresťanstva, ktoré používali svoj vlastný národný jazyk ako liturgický. V dôsledku tejto skutočnosti zažiarili najstaršie klenoty literatúr slovanských pravoslávnych národov krásou byzantskej liturgie a priamo dýchali duchom vekmi a stáročiami spievaných velebných hymnov, ktoré sú spoločným majetkom celého kresťanského sveta a výsledkom duchovného úsilia spoločnej svätosti. Preto sa stala solúnskymi bratmi k nám uvedená byzantská liturgia základným menovateľom bratstva medzi národmi, lebo bola pre nich ich spoločnou, ducha osviežujúcou oázou a jej jemná a jasavá básnická reč inšpirovala cez mnohé storočia ich poéziu a literatúru vôbec.

K dvom podstatným zložkám cyrilometodejského dedičstva, k nevyčerpateľnému pokladu Božej Premúdrosti v svätom Písme, pretlmočenom nám svätými bratmi a ich žiakmi jednoduchou rečou, opisujúcou fakty veľmi živo a obrazne, a k bohatstvu hĺbky a krásy sv. liturgie obsaženému v majstrovskom preklade liturgických kníh, dokončenému ich žiakmi v tom istom duchu, ktorý horel v ich učiteľoch, sa druží i stále časový myšlienkový odkaz slovanských apoštolov, ktorého základnou črtou je dôraz na bratstvo všetkých ľudí a ich rovnosť pred Bohom. Sv. Cyril ju formuloval originálnym spôsobom v rozhovore s kaganom v čase svojej misie u Kozarov. Keď sa ho pred zasadnutím k obedu pýtali, aká je jeho hodnosť, aby ho mohli podľa nej posadiť k stolu, odpovedal: „. . . Adamov som vnuk!" (KZ 9). Týmito slovami zdôraznil skutočnosť, že všetci pochádzame od tohože praotca Adama a že sme vykúpení týmže Christom ako novým Adamom. Preto v Christovom vykupiteľskom diele, ktoré sa vzťahuje na všetko ľudstvo, je položený základ pre všeľudské zbratanie, pre splynutie všetkých v jednom duchovnom spoločenstve bez porušenia svojráznosti jednotlivých národov a rás za predpokladu bezvýhradnej poslušnosti Evanjeliu, v duchu ktorého viedli sv. Cyril a Metod našich praotcov k tomu, aby odstraňovali z cesty prekážky príchodu Božieho kráľovstva na zem. Ak tak budeme činiť i my, budeme môcť oprávnene spievať:

Bože, čos' ráčil pred tisícmi rokmi
rozšíriť otcom viery svetlo blahé,
ktorý si riadil apoštolov kroky
z východu k našej rodnej zemi drahej!
K Tebe hlas prosby z tejto vlasti vanie;
dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane!

Dr. Vl. Buchta

„Naveky, Hospodine, pevne stojí v nebesiach Tvoje slovo. Je z rodu na rod Tvoja pravda; zem upevnil si, takže stojí" (Žalm 119, 89—90)

„Kiež príde, Hospodine, moja prosba pred Teba; urob ma chápavým dľa svojho slova. Kiež príde k Tebe moje úpenie; vysloboď ma dľa svojej reči! Prekypujte mi pery chválou; bo svojim ustanoveniam ma učíš. Ospevujže mi jazyk Tvoju reč, bo všetky Tvoje príkazy sú spravodlivé" (Žalm 119, 169—171).

Nástenná maľba s portrétom sv. Cyrila

Poučenie na nedeľu Zacheovu

Prichádza obdobie prípravy na Veľký pôst a sv. pravoslávna cirkev nás vyzýva, aby sme „vstúpili do seba", otvorili svoje srdcia na pokánie. Poučenie nám dáva i evanjeliové čítanie o colníkovi Zacheovi.

Zacheus bol vedúcim colníkom, vyberačom daní, a ako takého ho ľudia nemali radi, lebo colníci zdierali ľud, boli hrubí, nespravodliví, hriešni, nečisti a každý sa im preto vyhýbal. Ale i medzi nimi sa našli ľudia, ktorí vedeli, že nežijú správne a trápilo ich to. Medzi takých patril aj colník Zacheus z Jericha. Bol to človek bohatý, ale kľudného srdca. Mučilo ho svedomie z toho, akým spôsobom nadobudol svoje bohatstvo. Zacheus, keď počul, že prišiel Učiteľ pravdy, milosrdenstva a lásky k ľuďom, zahorelo v ňom srdce a zatúžil vidieť Ho. Už dávno o Ňom počul, ako robí zázraky a učí o obnove a znovuzrodení človeka. Tieto správy ešte viac posilnili Zacheovu nádej, že Christos môže poskytnúť pomoc i jemu, aby vykročil po ceste pravdy.

Keď sa Zacheus dopočul, že Christos vstúpil do jeho rodného mesta, rýchlo sa rozhodol. Treba podotknúť, že Zacheus bol malý a aby Učiteľa videl, rýchlo utekal a vyliezol na morušu. Uvidel Christa!

Christos poznal tajomstvo Zacheovho srdca, jeho potrebu du-

chovnej obrody, a keď ho uvidel, povedal: „Zacheus, zostúp rýchlo, lebo v tvojom dome musím dnes zostať". Zacheus bol omráčený týmito slovami. K nemu, všetkými odstrčenému, opovrhovanému sa zrazu rozhodol prísť do domu sám Učiteľ pravdy a lásky! Zacheus zostúpil zo stromu a prijal Pána v svojom dome. Toto stretnutie spôsobilo úplný prevrat v duši hriešnika. Svetlo Christovej pravdy a lásky ho ožiarilo a zmenilo jeho vnútornú bytosť tak, že zo „starého" sa stal „novým" človekom.

Keď Christos vstúpil do Zacheovho domu, mnohí, ktorí to videli, začali reptať a hovorili, že Christos vstúpil k hriešnemu človeku. Nepripúšťali možnosť, že Christos môže Zachea duchovne obrodiť a že colník sa môže napraviť. Nechápali Christa, ktorý prišiel vyhľadať a spasiť tých, ktorí zahynuli a nechápali, že Zacheus — hriešnik môže byť spasený.

Táto dvojaká neviera — v Boha i v človeka — im stála v ceste k Christovi. Preto Pán nezašiel k nikomu z nich, nikoho z nich si nevšimol. Ale Zacheus vstal a povedal Christovi: „Polovicu majetku dávam chudobným a keď som niekoho oklamal v niečom, vraciam mu to štvornásobne". Zázrak znovuzrodenia človeka pod vplyvom lásky Christovej sa uskutočnil! Dotkol sa nielen Zachea, ale i jeho rodiny a celého jeho domu a Christos povedal: „Dnes sa stalo spasenie tomuto domu, pretože Zacheus je tiež synom Abrahámovým", t. j. je hodný spásy.

Bolo by zaujímavé vedieť, či predtým Zacheus myslel na to, že Christos môže úplne obnoviť jeho dušu, zmeniť jeho srdce. Podľa tradície nakoniec Zacheus bol učeníkom apoštola Petra a bol ním ustanovený za biskupa. V každom prípade stretnutie Zachea s Christom musí i v nás vzbudiť túžbu po stretnutí s Christom v našich srdciach. Vidíme, aké nesmierne blaho toto stretnutie znamenalo pre Zachea. Vari sme my lepší, než bol Zacheus, keď nevyhľadávame stretnutie s Christom? Nepotrebujeme ho azda?

Kde a ako sa môže také stretnutie uskutočniť? Treba len s vierou vzývať Spasiteľa a jeho milosť sa dotkne našej duše, pretože povedal, že neodoženie nikoho, kto za Ním pôjde, že hľadá tých, ktorí zablúdili a stojí pri dverách srdca a klope.

Správa o znovuzrodení Zachea nás musí presvedčiť o milosrdenstve Božom. Čo ako hlboko by človek nepadol vo svojich hriechoch, čo ako ďaleko by sa nevzdialil od ľudí i od Boha, cesta obrody nie je zatvorená pre nikoho. Na týchto cestách sa vždy môžeme stretnúť s milosrdenstvom Božím a s pomocou. Všetci vieme, že Pán nás volá, že na nás čaká, ale predsa sa k Nemu neponáhľame. A treba si pamätať, že bez nás, bez nášho želania

a slobodného rozhodnutia nás Boh nespasí, pretože nerobí nikomu násilie, veď stvoril človeka na svoj obraz, t. j. rozumného a slobodného a nezbavuje ho slobody vo výbere životnej cesty — cesty k spáse, alebo k večnej záhube duchovnej. Pán chce vidieť v každom z nás syna, svoje dieťa milované, drahé, ktoré Ho ľúbi dobrovoľne a radostne, a nie otroka svojej vôle. Otrok vo svojom vzťahu k Bohu je vedený strachom pred Ním a zo strachu pred trestom plní požiadavky mravného zákona, ale plní ich len formálne, hľadá výhody a zisk, odmety, postí sa a čaká náhradu od Boha. Pre otroka je Boh len prísnym Sudcom, Pánom v zmysle zamestnaneckom, Hospodárom vinohradníkovým. Ale pre syna je Otcom, Láskou, Pravdou a Milosrdenstvom.

Zacheus nás poučil, ako máme vychádzať v ústrety Spasiteľovi so všetkými našimi bolesťami, utrpeniami, hriechmi a potrebou duchovnej obnovy. Vtedy Spasiteľ vojde do domu našej duše, zmieri nás s blížnym a so Sebou samým v modlitbách a sviatostiach pokánia a eucharistie.

(ŽMP)

Mravný profil kresťanskej rodiny

„Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš Otec nebeský" (Mat. 5, 48).

„Vy teda buďte dokonalí..." Tieto slová zaväzujú každého pravoslávneho kresťana, člena cirkvi, kde sú uložené nielen pravdy vieroučné, ale aj pravdy mravnosti. Nemožno len veriť v Isusa Christa, v Jeho božské poslanie, v pravdu Jeho učenia, ale treba, aby každý člen Jeho cirkvi sa týmto učením aj riadil a mravne žil. Veď Christovo učenie je svetlom pre kresťanskú dušu, veď Ten, ktorý ho hlásal bol podľa evanjelistu Jána „to pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet" (1, 9). Sám Isus Christos o sebe hovoril: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života..." (Ján 8, 12). V tomto svetle má žiť každý kresťan, celkom bezpečne môže kráčať, pretože toto svetlo mu ukazuje cestu do prístavu spásy. V tomto smere je typický rozhovor bohatého mládenca s Isusom Christom (Mat. 19, 16—26). Na otázku mládenca, čo má robiť, aby dosiahol života večného, Christos odpovedal: „Nezabiješ, nescudzoložíš, nepokradneš, nevydáš krivého svedectva, cti otca i matku, miluj blížneho ako seba samého". Sú to slová jednoznačné, presne určujúce cestu do kráľovstva nebeského, každá pochybnosť je tu vylúčená: „Zachovávaj priká-

zania!" To je povinnosť každého kresťana a pravoslávna cirkev ako dobrá matka svojich veriacich o tejto skutočnosti neustále poučuje a vedie ich k spáse nesmrteľných duší. To je mravnevýchovné poslanie cirkvi tu na zemi. Na povzbudenie mravnosti cirkev používa predovšetkým bohoslužby. Bohoslužba vyvoláva u kresťana veľa mravných podnetov, odvracia myšlienky od zla a sústreďuje pozornosť kresťana k zamysleniu sa nad vlastnými nedostatkami. Bohoslužba dáva každému kresťanovi poznať, že tým miestom, kde sa rozhoduje medzi dobrom a zlom je jeho vlastné srdce, nikdy vonkajší svet.

Najprv sám byť mravný a až potom si všímať pokleskov iných, hovoria slová Písma svätého; je to známe napomenutie Spasiteľovo. V modlitbe pri bohoslužbách treba starostlivo sledovať svoj vnútorný svet.

Pravoslávna cirkev kladie veľký dôraz na pôsobenie sv. eucharistie pri výchove svojich veriacich. Vo sv. eucharistii kresťan dostáva zvláštne dary milosti Ducha svätého, ktoré nie je možné dosiahnuť modlitbou. Sviatosť pokánia a prijímania sv. Tela a Krvi priamo očisťuje dušu veriaceho, ktorý si uvedomuje, že porušil mravný zákon Christov, čiže že zhrešil a účinne toho ľutuje.

Sviatosť manželstva zaväzuje kresťana k vážnemu kroku do zväzku manželského, ktorému žehná cirkev. Je to sviatosť, ktorá spája muža a ženu v jedno telo. Apoštol Pavel o tom píše: „Buďte si vospolok poddaní v bázni Christovej: ženy svojim mužom ako Pánovi, lebo muž je hlavou ženy, ako aj Christos je hlavou cirkvi. On je Spasiteľom tela. Ako je teda cirkev poddaná Christu, tak nech sú aj ženy poddané mužom vo všetkom. Mužovia, milujte si ženy tak, ako Christos miloval cirkev a seba samého vydal za ňu" (Ef. 5, 21—25).

V evanjeliu sv. Jána čítame o svadbe v Káni Galilejskej, kde Christos urobil svoj prvý zázrak a kde svojou prítomnosťou požehnal manželský stav. Pán Boh vo svojej nekonečnej múdrosti a láske stvoril človeka, muža a ženu, a dal im vzájomnú lásku. Manželský život teda so svojimi prirodzenými prejavmi a dôsledkami nemôže odporovať Božiemu prikázaniu. Tomuto prikázaniu odporuje len hriech, ktorý môže poškvrniť spoločný život muža a ženy. Manželia nesmú zabúdať, že sú povinní dávať svojím životom svedectvo o svojej viere a o svojej morálke. Sv. Pavel v liste ku Kolosenským hovorí, že sa majú obliecť do milosrdenstva, pokory, trpezlivosti, odpúšťania a predovšetkým v lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti.

Láska medzi manželmi je pravým darom. Kto si to uvedomí, žije šťastne. Cirkevní otcovia nazývajú rodinu malou cirkvou,

v ktorej má víťaziť Christova láska a víťazstvo nad hriechom. Medzi manželmi panuje v normálnom prípade vernosť v každom smere, nielen vo sfére intímnej. I keď sa časom členovia rodiny rozídu, aby si založili vlastné rodiny, vždy sa radi budú vracať k verným rodičom. Bolo by smutné, keby deti prišli domov len na pohreb rodičov. Láska má vždy panovať v celej kresťanskej rodine, a táto láska má byť nevypočítavá a verná, má manželov spájať medzi sebou i voči rodine. Rodina je pole, kde kresťanskí manželia a ich rodiny môžu preukázať, že chcú nasledovať slovo Christovo. Nasledovať Christa však možno len pokorne a skromne. Tieto vlastnosti majú panovať i v kresťanskej rodine, kde deti majú byť vychovávané podľa kresťanského príkladu svojich rodičov. Ak deti vidia u vlastných rodičov život rozháraný a nemorálny, mávajú sklon k zlu aj ony. Koľko zla len spôsobil otec — alkoholik! Ako často sa o tom píše, a predsa, znovu a znovu sú deti vlastným otcom vyháňané na ulicu a do detských domovov, aby vyrastali bez rodinnej lásky. Dobrý kresťan chce vychovať dobré deti, nech teda sa správa tak, ako by chcel, aby sa správali jeho deti v dospelosti. Zmysel pre spravodlivosť jestvoval už u pohanov, i pohania však mali medzi sebou ľudí, ktorí radili vzdialiť sa od sveta rozkoší telesných. Taký zmysel mal aj židovský národ, kde Boh prostredníctvom Mojžiša učil, ako ľud má žiť, aby sa stal Bohu milým. Teda isté kritériá mravnosti nájdeme u všetkých kultúr. O to viac bolí pohľad na opilca dnes, v XX. storočí, na opilca, ktorý si hovorí kresťan.

Skutočný kresťanský život zabezpečuje večnú blaženosť, lebo Christos odpláca všetky naše skutky. Kresťanský život nás už tu na zemi robí šťastnými a vyrovnanými ľuďmi, šťastnými manželmi s nerozháranými rodinami, čestnými občanmi našej vlasti.

Životné jubileum

Dňa 6. januára 1977 sa dožil brat Juraj Kostičak, kurátor pri katedrálnom chráme sv. Ducha v Michalovciach, v dobrom zdraví a sile, osemdesiatich rokov svojho požehnaného života. Pozdravujeme milého jubilanta a želáme mu ešte mnohé roky života medzi nami, veľa zdravia a Božieho požehnania, aby mohol i naďalej pomáhať v katedrálnom chráme pri bohoslužbách a pracovať v kurátorskom zbore tak ochotne a s láskou a vierou ako doteraz.

Na mnohaja lita!

„Varujte sa falošných prorokov..." (Mat. 7, 15).

Prevažná väčšina veriacich si svedomite plní nielen svoje náboženské, ale aj občianske povinnosti. Niekedy sa však stávajú prípady, že sa veriaci odťahuje od plnenia náboženských i občianskych povinností, začne sa stavať nepriateľsky k legálnym cirkvám, k nášmu zriadeniu a vedeniu nášho štátu. Sú to v súčasnosti hlásatelia nových náboženstiev, ktorí sa prejavujú ako deštruktívne elementy, z nich najzákernejší sú tzv. svedkovia Jehovovi a im príbuzná sekta svetlé proroctvo i im podobné. Predstavitelia a stúpenci týchto smerov s fanatickým „oduševnením" chodia po obciach a mestách, navštevujú ľudí a rôznym spôsobom sa usilujú ich získať, na čo používajú rozličné metódy. Ich cieľom je boj proti pravej Christovej cirkvi, napriek tomu, že pri svojej činnosti často používajú niektoré miesta z Písma svätého. Knihy Písma svätého často zadarmo rozdávajú. V skutočnosti prevracajú pravdivé učenie Písma svätého. Všeobecne sa pozoruje, že rôzni sektári majú na rozširovanie svojho bludu veľké finančné prostriedky, majú dobre platených agitátorov a modernú techniku, ako je magnetofón s nahrávkou kázne, gramofónové platne s tým istým obsahom, knihy, letáky, čo všetko rozdávajú. Svojim propagátorom kupujú motorové vozidlá, bicykle a iné, aby boli vo svojej neblahej činnosti pohyblivejší. Skadiaľ toľko prostriedkov? Dostaneme sa i k tejto otázke.

Sekta svedkov Jehovových a iné jej príbuzné sekty pochádzajú zo Západu. Zakladateľom „svedkov" bol Charles Taze Russel (1852 - 1916), obchodník z Pittsburgu (USA). Sektu založil približne r. 1870. Jeho následníkom bol J. F. Ruthrford, tlačový magnát. Svoje centrum „svedkovia" majú v Brooklyne (USA). Terajším predstaviteľom „svedkov" je N. H. Knoor. V USA je vydávaná aj propagačná tlač „svedkov". Brožúra „Strážna veža" a „Harfa Božia" sú najvýznamnejším vydaním, kde sa vysvetľuje učenie tejto sekty.

Svedkovia Jehovovi neveria, že ľudská duša je nesmrteľná, že Boh je trojjediný, že jestvuje peklo, že Christos učil krstiť malé deti, že krst zmýva prvorodný hriech, neuctievajú ikony, neveria, že je možné modliť sa prostredníctvom svätých, že sa apoštoli modlili k Presvätej Bohorodičke a nazývali ju Matkou Božou, že treba konať modlitby a bohoslužby za zomrelých, že dom postavený ľuďmi sa môže volať chrámom Božím, neveria, že treba konať bohoslužby v rúchach na to určených a s kadidelnicou, že kňazi môžu odpúšťať hriešnikom pri spovedi s pokáním a že sa po odpustení duša hriešnika očistí a neveria ani to, že každý človek má uznávať štátnu moc.

V čom spočíva nesprávnosť ich učenia? Najprv si pohovoríme o nesmrteľnosti ľudskej duše. Jehovisti hovoria, že človek nemá dušu, len krv, ako statok. **Ich učenie je celkom nesprávne,** lebo každé malé dieťa vie rozlíšiť

dušu od krvi. Sv. Ján Bohoslov jasne vysvetľuje tento rozdiel: **„A keď otvoril piatu pečať, videl som pod oltárom duše zabitých pre slovo Božie a pre svedectvo, ktoré mali. A kričali veľkým hlasom a vraveli: až dokedy, svätý a pravdivý, dokedy nebudeš súdiť a nepomstíš našu krv na obyvateľoch zeme"** (Zj. 6, 9 - 10). - Ďalej sektári hovoria, že človek zomrie a viac nevstane. Nesprávnosť tohto učenia potvrdzuje sv. ap. Pavel: **„Ale Christos vstal z mŕtvych, prvotina z umretých. Lebo ako smrť skrze človeka, tak skrze človeka aj zmŕtvychvstanie; ako totiž všetci umierajú v Adamovi, tak všetci ožijú v Christovi"** (I Kor. 15, 20 - 21). I sv. prorok Izaiáš podrobne opisuje zmŕtvychvstanie, čím dokazuje nesmrteľnosť duše (Iz. 26, 19). Prečo neveriť radšej veľkému prorokovi, ktorý predpovedal narodenie Spasiteľa sveta, ako napr. susedovi s letákmi z USA?

Svedkovia Jehovovi neveria učeniu Písma svätého o tom že Boh je trojjediný, Boh Otec, Boh Syn a Boh Duch svätý - sv. Trojica. - Pri stvorení prvého človeka Pán Boh povedal: **„Učiňme človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby"** (Gen. 1, 26). Boh teda nepovedal, že sám stvorí človeka, ale použil množné číslo - **„učiňme človeka"**. O sv. Trojici svedčí i Abrahám, ktorý videl v rovine Mamre Boha - troch mužov, utekal im oproti a sklonil sa pred nimi po zem a povedal: **„Pane môj, ak som teraz našiel milosť pred očami tvojimi, prosím, neobíď služobníka svojho"** (Gen. 18, 1 - 3). Jednotu a nerozdielnosť sv. Trojice potvrdzujú aj mnohé iné miesta v Písme svätom Nového zákona: **„Ja a Otec vo mne"** (Ján 14, 11). **„Boh je duch"** (Ján 4, 24) a mnohé iné miesta (Mt. 28, 19, 1 Ján 5, 7).

Sektári neveria v peklo, pretože by chceli neustále žiť v blahobyte tu na zemi. Odmietajú zodpovednosť za zlé skutky a trest pekla. Sv. Písmo učí, že Pán Boh v deň súdu zhromaždí všetky národy v údolí Jozafat a tam ich bude súdiť (Joel 3, 1 - 2). **„A mnohí z tých, ktorí spia v prachu zeme, sa zobudia a to jedni na večný život a druhí na potupu a na večný hnus"** (Daniel, 12, 2) **„Potom povie tým na ľavici: Odíďte odo ma, zlorečení, od večného ohňa, pripraveného diablovi a jeho anjelom"** (Mat. 25, 41). **„I pôjdu títo do večného trápenia, ale spravodliví do večného života"** (Mat. 25, 46).

Sektári tvrdia, že krst nie je spasiteľný a sú proti krsteniu malých detí. Na základe učenia Písma sv. vieme však, že sám Vykupiteľ sveta Isus Christos poslal svojich učeníkov, takto im hovoriac: **„Choďte teda čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v mene Otca, i Syna, i Ducha svätého a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal..."** (Mat. 28, 19 - 20). Nesprávnosť sektárskeho učenia „svedkov" o krste detí je možné doložiť mnohými citátmi: Skutky apoštolské 10, 47, I Kor. 1, 16, Mat. 19, 14 a iné miesta hovoria jasnou rečou.

Vo svojej zaslepenosti sektári neveria, že krstom sa zmýva prvotný hriech, avšak pravoslávne učenie jasne dokazuje, že pokrstením sa človek oslobodzuje z prvotného hriechu. Písmo svedčí takto: **„I odpovedal im Peter: Kajajte sa! A nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Isusa Christa na**

odpustenie hriechov. A prijmete dar Ducha svätého" (Sk. ap. 2, 38).

Jehovisti a im podobní sú i proti sv. ikonám a nechcú pochopiť, že sa klaniame len svätcom na nich zobrazeným, nie ikonám ako takým. Boj o uctievanie ikon bol už vybojovaný, a to víťazne v cirkvi už dávno. Čo na to Písmo sväté: „A sprav jedného cherubína z jednej strany a druhého z druhej strany" (5 Moj. 25, 19). Okrem vyobrazených cherubínov v starozákonnom chráme boli aj cirkevné nádoby, kadidelnice, kalichy, svietniky, tymián a všetko potrebné na vykonávanie bohoslužieb. Kráľ Šalamún dal vybudovať neskôr chrám Boží „a všetky steny domu vyzdobil rytými rezbami cherubínov". Šalamún bol múdry kráľ, akiste múdrejší, než motorizovaný propagátor „svedkov" s taškou plnou letákov.

M. Ščerbej

Predpoklady teologického dialógu medzi pravoslávnou a rímskokatolíckou cirkvou

„Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst" (Ef 4, 5).

Neznášanlivosť, nedostatok bratskej lásky, neporozumenia, herézy a rozkoly, to sú všetko skutočnosti, ktoré si cirkev Christová neželala a ich vznik sa vždy bolestivo dotkol celého tela cirkvi. Tieto nežiadúce zjavy mali negatívne dôsledky, trvajúce často celé stáročia a na ich prekonanie bolo treba vynaložiť takmer nadľudské úsilie. Bez Božej pomoci, bez pomoci Ducha svätého, by ani prekonané neboli. Tak tomu bolo v minulosti i dnes.

Isus Christos založil na zemi jednu svätú a všeobecnú cirkev, dal jej Ducha svätého, aby ju viedol a oživoval a za jej jednotu sa modlil k Otcovi svojmu nebeskému pred svojím utrpením týmito slovami: „A prosím nielen za nich", t. j. apoštolov, „ale aj za tých, ktorí pre ich slovo uveria vo mňa, aby všetci jedno boli, ako ty, Otče, si vo mne a ja som v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu, ktorú si ty dal mne, dal som aj im, aby boli jedno, ako sme aj my jedno" (Jn 17, 20 - 22). A túto jednotu vyznáva a o ňu prosí cirkev až dodnes vo všetkých svojich modlitbách a bohoslužbách, aspoň v našej pravoslávnej cirkvi je tomu tak.

Nie všetci však, ktorí prijali meno Pánovo, zostali verní Jeho božskej náuke a spomínanej jednotne Jeho svätej cirkvi. V priebehu takmer 2000-ročnej existencie cirkvi vznikali početné konflikty, nedorozumenia a rozkoly, ktoré spôsobili cirkvi nesmierne škody, v očiach mnohých spochybnili jej sväté poslanie a mnohé z nich nie sú prekonané dodnes. Pokiaľ ide o teologický dialóg medzi pravoslávnou a rímskokatolíckou cirkvou, máme na mysli predovšetkým veľký a dodnes neprekonaný rozkol z roku 1054, keď

došlo k rozdeleniu medzi Východom a Západom a padli tu aj vzájomné anatémy, ktoré boli len nedávno odvolané v dôsledku ekumenických snáh dnešnej doby, ktorým sa nemôže vyhýbať žiadna cirkev, pokiaľ sa chce zúčastniť aktívnym spôsobom dnešného náboženského diania vo svete. Tento rozkol sa veľmi bolestivo dotkol celého kresťanstva, lebo spôsobil jeho oslabenie a ďalšie trieštenie sa kresťanstva, ktoré v rôznych obmenách pokračuje dodnes vznikom nových a od cirkvi oddelených náboženských zoskupení. Teda rozkol sa dotkol aj východnej cirkvi, hoci táto nemá na ňom priamy podiel a nikdy si takýto rozkol nepriala. Preto východná cirkev problém opätovného bratského zjednotenia považovala vždy za prvoradý s veľkým pozitívnym dopadom pre budúcnosť kresťana. Avšak súčasne východná cirkev sa vždy nekompromisne vyhýbala takým formám zjednotenia kresťanstva, ktoré svojou povahou a zámermi odporovali skutočnému zjednoteniu, zdravému učeniu a štruktúre cirkvi a zvýhodňovali jedného z partnerov dialógu, nech by to bol ktokoľvek. Takýchto pokusov bolo urobených viac, ale zatiaľ ani jeden z nich neviedol k vytúženej jednote. Zakaždým východná cirkev svoje stanovisko oficiálne zdôvodnila a tejto zásady sa bude pridržiavať aj v dnešnom ekumenickom dialógu bez ohľadu na partnera. Doterajšia skúsenosť to plne potvrdzuje. A všetko toto svedčí len o tom, že tieto formy zjednocovania neboli správne. Je to veľké historické ponaučenie!

Mocné želanie opätovného bratského zjednotenia našlo svoj odraz aj v liturgickom živote východnej pravoslávnej cirkvi. Hneď na začiatku sv. liturgie počujeme takéto slová: „Za pokoj na celom svete, za blaho a rozkvet všetkých Božích cirkví a za zjednotenie všetkých - k Pánovi modlime sa" (mirna ektenija). Paralelne s týmto modlitebným volaním k Bohu o pomoc pri upevňovaní jednotlivých Božích cirkví (závažný ekleziologický moment) a zjednotení všetkých do jednej všeobecnej cirkvi východná cirkev vždy bola pripravená a ochotná viesť bratský dialóg, výsledkom ktorého by bola skutočná a pravá jednota všetkých veriacich v Christa, ako o tom hovorí On sám vo vyššie citovaných slovách (Ján 1. kap.). Pravda, boli prípady, že sa východná cirkev zdráhala zúčastňovať sa na týchto zjednocovacích snahách, ale len preto, že nevidela zo strany svojho partnera seriózny záujem o vec, alebo že nemohla súhlasiť s podmienkami tohto dialógu, čo v istom zmysle platí aj teraz a bude platiť aj v budúcnosti.

Partnermi v dialógu na prvom mieste vždy boli tzv. orientálne cirkvi (ináč nazývané nechalcedonské) a cirkev rímskokatolícka, západná cirkev. Boli doby, keď toto modlitebné prianie a ekumenické snahy ostali bez naplnenia, avšak dnes sa táto otázka stala stredobodom pozornosti všetkých kresťanov a začali sa podnikať aj konkrétne, viac či menej úspešné kroky k jej naplneniu. Sme radi, že dnes môžeme v istom zmysle bilancovať, hovoriť už o dosiahnutých výsledkoch. A nech nikoho nezastrašuje a nepo-

mýli fakt, keď povieme, že boli urobené len prvé úspešné kroky, presnejšie povedané, krôčiky, o to cennejšie, o čo ťažší je začiatok. A sláva Bohu, že sa začalo, že sme už vykročili na cestu k jednote, hoci stál tento krôčik mnoho námahy i odvahy. Je to práca požehnaná a treba vytrvalo pracovať až do konca, hoci to najdôležitejšie a rozhodujúce - seriózny teologický dialóg medzi Východom a Západom je ešte len pred nami.

Znamená to, že sme vlastne „prešli", ako-tak prekonali dve etapy dialógu: nadviazanie bratských stykov a spolupráce v sociálnej i modlitebnej sfére (okrem spoločnej Eucharistie a niektorých iných závažných momentov sviatostného života cirkvi). Každý, kto sa pokúsi hodnotiť dosiahnuté, bude neraz v rozpakoch, lebo nenájde mnoho konkrétnych činov a udalostí, ktoré by mohli svedčiť o skutočnom a plnom prekonaní prvých dvoch etáp dialógu. Sú ešte oblasti, kde všetko ide po starom, ba jestvujú i prípady novej vzájomnej nevraživosti a nenávisti, uplatňovania starých a neosvedčených - neekumenických foriem prozelytizmu s prísadou nacionalizmu a rôznych politických tendencií a presvedčení. Toto nás ale nesmie zastrašovať. Je to len dôkazom toho, že myšlienka jednoty nezapadla všade rovnako, nebola rovnako pochopená, a s tým treba počítať aj do budúcnosti. Budú možno aj takí ľudia, ktorí sa otvorene postavia proti uskutočňovaniu ekumenických snáh, lebo sú príliš zaťažení starými nesprávnymi teologickými názormi na cirkev, na jej štruktúru, poslanie, modlitebný sakramentálny život atď.

Dnes, keď sme všetci potešení správou o zriadení komisií za východnú a západnú cirkev na najvyššej úrovni, ktoré budú mať za úlohu pripraviť a začať seriózny a zodpovedný teologický dialóg medzi pravoslávnou a rímskokatolíckou cirkvou, nebude zlé, keď aspoň v krátkosti poukážeme na niektoré skutočnosti v doterajšej ekumenickej práci, na pozície, stanoviská i gestá na obidvoch stranách, lebo ony sú v istom zmysle predpokladom teologického dialógu medzi našimi cirkvami a môžu nám pomôcť pochopiť jeho zložitosť a zodpovednosť.

Zvlášť silne sa ekumenické hnutie začalo rozvíjať po vzniku Svetovej rady cirkví, ktorá má svoje sídlo v Ženeve. Na jej činnosti majú značný podiel jednotlivé miestne pravoslávne cirkvi, ako jej riadni členovia. Je tu prostredie priamych a osobných kontaktov, kolektívnych snáh cirkví s rozdielnym vyznaním a štruktúrou cirkevnej organizácie a duchovného života. Ale aj tu bolo treba prekonať mnohé ťažkosti, nedôveru, podceňovanie, neekumenické snahy, čo v istom zmysle sa vyskytuje ešte aj dnes, o čom svedčí plenárne zasadanie SRC v Nairobi r. 1976, kde sa prejavili niektoré nemiestne, dokonca politické výpady proti pravoslávnej cirkvi a krajinám východného spoločenstva. Mnohí to už pochopili a dívajú sa na vec celkom ináč, hoci od tohto zasadania neuplynulo mnoho času. Táto vec sa v istom zmysle podobá boju za zachovanie svetového mieru, kde tiež treba riešiť

mnohé ťažké problémy a premáhať prekážky, najmä však neochotu, nepochopenie a protidemokratické snahy reakčných kruhov vo svete.

Zosilnenie ekumenických snáh spôsobilo, že sa touto otázkou začala vážnejšie zaoberať aj rímskokatolícka cirkev a má za sebou istý kus práce, čo umožnilo vznik dialógu medzi ňou a pravoslávnou cirkvou. Práca SRC zatiaľ nepriviedla k zjednoteniu kresťanstva, hoci urobila veľký kus práce, preto prejdeme teraz k otázke dialógu medzi východnou a západnou cirkvou, kde poukážeme na tie najzávažnejšie ekumenické kroky, gestá a snahy, a to tak, aby si čitateľ mohol urobiť úsudok sám. (pokračovanie)

P. Š.

Výročie víťazstva čs. pracujúceho ľudu (1948)

Opäť sa vraciame, tak ako každoročne o takomto čase, k slávnym dňom februárovým spred dvadsiatichdeviatich rokov. Boli to studené, nevľúdne dni, nad ktorými sa klenula mračná obloha sypúca na zem záplavu mokrých snehových vločiek. Ale vo vzduchu už cítiť jar! Nie iba tú, aká každoročne nasleduje po zime. Vo vzduchu, v celom politickom ovzduší, už mesiace nabitom napätím, bolo očakávanie a v ňom predzvesť konečného rozuzlenia. Obrovské klbko politických problémov sa začalo prudko odvíjať a ľud čoraz viac chápal, komu možno a treba veriť, ak chce boj o republiku vyhrať raz navždy a s konečnou platnosťou. Preto ľud pozorne načúval slovám, ktorými sa k nemu obracali komunisti, riadil sa pokynmi komunistickej strany, chopil sa zbraní, ale zachoval si pritom rozvahu i ostražitosť, ostražito sledoval dianie okolo seba a pritom sa pozeral dopredu.

Dvadsiateho štvrtého februára 1948 bolo na Pražskom hrade rušno od skorého rána. Tu jeden, tu druhý minister alebo predstaviteľ niektorej z reakčných politických strán sa prichádzal k prezidentovi radiť, alebo naliehať, aby demisiu neprijal. Kým si na prezidentovej kancelárii najrozličnejšie excelencie podávali kľučku na dverách, ľud bol pripravený. Pracujúci republi-

ky čakali na dvanástu hodinu, aby vstúpili do protestného generálneho štrajku.

Keď potom odbila dvanásta hodina, zaznela siréna. Bol to štrajk, aký ešte republika nevidela. Trval iba hodinu a napracoviskách, ktoré nemohli prerušiť prevádzku, iba symbolických päť minút, no dokázal otriasť reakciou po samé základy. Komunistická strana dobre pripravila ľud na túto chvíľu. Jednota, s akou vystúpil i odhodlanie nedovoliť viac buržoázii, aby sa chopila moci, boli pre reakciu priam hrozivé. Ticho, ktoré v hodinovom štrajku zavládlo na pracoviskách, bolo varovným tichom pred možnou búrkou, ktorú by ľud rozpútal na obranu svojich práv.

A štrajk, trvajúci iba hodinu, ale v ktorom bola skoncentrovaná politika komunistickej strany - tlaku zdola i zhora, stal sa významným činiteľom pri riešení základnej otázky: komu bude patriť moc v tomto štáte.

Na druhý deň, 25. februára, na Václavskom námestí v Prahe desať minút pred 17. hodinou bola manifestácia. Námestie bolo preplnené tak, ako hovoria účastníci manifestácie, že by ani jablko nespadlo na zem. V ovzduší je napätie, zhromaždenie čaká na návrat Klementa Gottwalda z Hradu. Rozhlas síce už napoludnie oznámil, že prezident demisiu ministrov prijal, no nie je vylúčené, že sa reakcia ešte predsa len pokúsi a zvrat. Prichádza Klement Gottwald, ministerský predseda, oznamuje, že prezident demisiu prijal, ako aj predložený návrh na doplnenie vlády.

„Reakcia . . ." - hovorí Klement Gottwald, „ktorá sa chystala a pripravovala v tejto dobe rozhodný úder proti nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu, bola sama odrazená a porazená. Túto porážku reakcie umožnili bdelosť, ostražitosť a pevná bojová vôľa nášho ľudu . . ."

Dnes, po viac ako dvadsaťročnom časovom odstupe, keď si na tieto udalosti spomíname a keď porovnávame spôsob života nášho ľudu v čase, keď vládli u nás kapitalisti, so životom v terajšej našej socialistickej spoločnosti, vidíme, že dielo, o ktoré sa zasadila komunistická strana a celý náš pracujúci ľud v roku 1948 bolo riešené dobre a správne. Za to víťazstvo, vydobyté v chladné februárové dni pred 29 rokmi, môžeme byť my dnes len a len veľmi povďační.

-Kč-

„Maličký som a opovržený; na Tvoje rozkazy ja nezabúdam" (Žalm 119, 141).

Zo života našich farností

STROPKOV: Pravoslávni veriaci vítajú Jeho Blaženstvo metropolitu Doroteja.

VZÁCNA NÁVŠTEVA

Dňa 9. januára 1977 pravoslávna farnosť Stropkov prežívala okrem vianočnej radosti i radosť z návštevy Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, ktorého sprevádzal d. o. mitr. prot. Peter Spišák, riaditeľ ÚER z Prešova.

Presne o 10. hod. vzácneho hosťa privítali kurátori so sprievodom veriacich pred farskou budovou, kde mu dievčatá predniesli privítaciu básničku a odovzdali mu kyticu červených klinčekov. Za spevu „Rož-

destvo Tvoje, Christe Bože naš..." sa sprievod pohol k chrámu. Pred chrámovými dverami milého hosťa privítal miestny duchovný d. o. mitr. prot. Peter Cuper. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej spolu s d. o. mitr. prot. P. Spišákom, mitr. prot. M. Kernaševičom, okr. protopresbyterom, a d. o. mitr. prot. P. Cuperom. Chrám, ktorý pojme 1000 ľudí, bol úplne zaplnený. Po sv. liturgii Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej predniesol svoj príhovor k veriacim o význame sviatku Narodenia Isusa Christa — Kniežaťa pokoja a vyzval prítomných k bratskej znášanlivosti s inovercami. Ubezpečil veriacich, že pokojamilovnosť a znášanlivosť bude pre nášho Spasiteľa milším darom, než bolo zlato od jedného z troch mudrcov, ktorí sa prišli poklonit nebeskému Dieťaťu. Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej vyjadril aj radosť nad tým, že sa mohol stretnúť s veriacimi v tomto kúte našej vlasti a poďakoval správcovi farnosti za pozvanie na tieto bohoslužby. D. o. prot. Peter Cuper sa tiež poďakoval Jeho Blaženstvu za spoločné modlitby a všetkým veriacim za účasť na nich.

Po mnoholetí predstaviteľom našej vlasti, Jeho Blaženstvu metropolitovi Dorotejovi, Preosvietenému vladykovi Nikolajovi, miestnemu duchovnému a všetkým veriacim a duchovným pristúpili všetci k myrovaniu, ktoré vykonal sám vladyka metropolita Dorotej.

Duchovne posilnení veriaci po udelení archijerejského požehnania sa rozchádzali do svojich domovov. Pre tých, ktorým bolo ťažko sa lúčiť so vzácnym hosťom, mal Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej ešte pár chvíľ na srdečný rozhovor.

Mitr. prot. M. Kernaševič

Blaž. vladyka Dorotej počas bohoslužieb v Stropkove

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 19. 12. m. r., v deň sviatku sv. Nikolaja, odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, archijerejskú sv. liturgiu v prešovskom katedrálnom chráme. V mene duchovenstva Preosvietenému vladykovi Nikolajovi k jeho meninám a narodeninám blahoželal riaditeľ ÚER d. o. prot. Peter Spišák.

Zasadnutie Eparchiálnej rady

● Dňa 21. decembra 1976 sa konalo v Prešove zasadnutie pléna Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi, ktoré prerokúvalo aktuálne otázky zo života prešovskej eparchie.

Sviatky Narodenia Isusa Christa a Nový rok

● V priebehu slávnostných dní — sviatkov Narodenia Pána nášho Isusa Christa — spolu s prešovským duchovenstvom slúžil sv. archijerejské liturgie Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý blahoželal veľkému množstvu pravoslávnych z Prešova i okolia k radostným vianočným sviatkom — sviatkom lásky a pokoja, zaželal im veľa radostných chvíľ počas týchto sviatkov a udelil im svoje arcipastierske požehnanie.

● V deň sviatku Nového roku a Obrezania Pána — 14. januára 1977 — odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia prešovského duchovenstva archijerejskú sv. liturgiu v prešovskom katedrálnom chráme. Obrátil sa k veriacim a blahoželal im pri príležitosti vstupu do nového roku a poprial im bohaté milosti v priebehu roka 1977.

● Dňa 19. januára 1977 — v deň sviatku Bohozjavenia — Pokrstenia Isusa Christa v Jordáne — Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil v prešovskom katedrálnom chráme archijerejskú sv. liturgiu a vykonal veľké posvätenie vody. Spoluslúžili prešovskí duchovní. — Na všetkých bohoslužbách, ktoré sa konali v dňoch vianočných, novoročných a bohojavlenských, sa zúčastnilo množstvo pravoslávnych veriacich, ktorí si z nášho chrámu odnášali duchovné potešenie i jordánsku vodu na posvätenie svojich príbytkov.

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ DAROVALI:

Anna Kršniaková, Švermovo, Kčs 50.—, Pravoslávny farský úrad Lastomír Kčs 150.—, Pravoslávna cirkevná obec Dúbravka, 100.—, Pravoslávny farský úrad Cejkov Kčs 500.—, Pravoslávny farský úrad Bardejov, 650.—, Juraj Grivna, Bardejov, 50.—, Juraj Gavoj, Hažín, okr. Michalovce, 100.—, Andrej Rusnak, Lastovce, 40.—, Alžbeta Spišovská, Poruba pod Vihorlatom, 25.—, rodina Gazdočkova, Michalovce, 50.—, rodina Matejova, Veľké Revištia, okr. Michalovce, 30.—, Terézia Hudáková, Bardejov, 50.—, Mikuláš Šaršaň, Závadka, okr. Sp. N. Ves, 50.—.

Všetkým darcom patrí naša úprimná vďaka. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu. Pán Boh zaplať!

Posmrtné spomienky

Dňa 20. decembra 1976 odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi brat Michal KASONI zo Zemplínskeho Jastrabia vo veku 68 rokov. Zosnulý brat Michal bol dobrým pravoslávnym veriacim, dlhoročným kostolníkom, prácu ktorého prerušil až rok 1968. Ani vtedy však neklesol na duchu, ale v kritických rokoch sa staral o doručovanie našich cirkevných časopisov a bol nadšeným propagátorom Odkazu sv. Cyrila a Metoda. Jeho odchod znamená pre pravoslávnu cirkevnú obec stratu dobrého veriaceho človeka, jeho rodina stráca starostlivého otca. Pohrebné obrady za účasti množstva veriacich miestnych i z okolia vykonal d. o. Mikuláš Sedlický, ľudový spev viedol br. kantor a predseda kurátorského zboru Michal Terepan.

Vičnaja pamjať!

Dňa 10. I. 1977 v popoludňajších hodinách usnula vo veku 87 rokov večným spánkom jedna z najstarších občanov Medzilaboriec, sestra Mária LIPTÁKOVÁ z Krásneho Brodu. Pravoslávna farnosť v nej stráca vzornú veriacu, ktorá napriek svojmu vysokému veku nikdy nechýbala na sv. bohoslužbách, každý mesiac pravidelne pristupovala k sv. spovedi a sv. prijímaniu. Bola tiež dlhoročnou predplatiteľkou našich cirkevných časopisov a štedrým darcom na náš sv. chrám. Pohreb sa konal dňa 12. I. t. r. Nebohú prišlo odprevadiť veľké množstvo našich veriacich, ako aj veriacich z okolia.

Prot. M. Bega

Zo života zahraničných cirkví

Autokefálna pravoslávna cirkev v Amerike

Časopis Presence Orthodoxe (Pravoslávna súčasnosť) priniesol v č. 33. ročníku 1976 rozhovor s biskupom Eliášom Johnsom, absolventom Pravoslávnej duchovnej akadémie sv. Vladimíra v New Yorku, ktorý pochádza z černošskej rodiny. V rozhovore sú osvetlené niektoré stránky života, činnosti a zvestnej služby amerického pravoslávia, ktoré istotne budú zaujímať i našich čitateľov. Pravoslávie v Amerike má počiatok v roku 1794, kedy začala pôsobiť ruská pravoslávna mísia na Aljaske a na Aleutských ostrovoch. Ruskí mnísi tej doby tu pracovali s cieľom priviesť ku kresťanstvu Aleuťanov a Eskimákov. Jeden z týchto misionárov sa zvlášť preslávil a zapísal do dejín amerického pravoslávia — bol to ctihodný German Aljašský, ktorý zomrel r. 1837 a bol kanonizovaný autokefálnou cirkvou v Amerike r. 1970. Mimoriadny význam pre rozvoj pravoslávia v týchto krajinách mala činnosť kňaza, neskoršie biskupa Innokentija Veniaminova, ktorý pracoval na Aljaske od roku 1822 do r. 1867. Riadil misionársku prácu a kázanie slova Božieho a konal bohoslužby po aleutsky. V roku 1841 založil duchovnú školu pre prípravu miestneho duchovenstva.

Od roku 1870 preniesli centrum amerického pravoslávia do San Franciska a od tej doby bol zavádzaný anglický jazyk do cirkevného používania. Ruská pravoslávna misia bola v podstate zvláštnym exarchátom ruskej pravoslávnej cirkvi a zjednocovala — podobne ako to bolo od počiatku jej činnosti na Aljaske — všetkých pravoslávnych veriacich žijúcich v Amerike, čiže nielen Rusov a aljaských domorodcov, ale i Grékov, Srbov, Arabov a iných. V období medzi r. 1794 a 1892 panovala v pravoslávnom prostredí v Amerike dokonalá jednota. Farnosti jednej národnosti obsluhovali kňazi inej národnosti, napríklad grécki kňazi obsluhovali ruské cirkevné obce a pod. Neskoršie sa však grécki veriaci začali oddeľovať spolu so svojimi pastiermi od tejto jednoty. V r. 1905 vystúpila grécka pravoslávna obec v New Yorku z jurisdikcie ruskej pravoslávnej cirkvi a neskoršie sa rozdelenie ešte viac zväčšilo. Časť pravoslávnych veriacich, ktorí boli dezorientovaní politickou propagandou, nechceli sa podriaďovať moskovskému patriarchátu. Emigrácia z doby medzi dvoma svetovými vojnami žila tak isto ako Gréci — domorodci oddelene. Pravoslávni emigranti iných národností hľadali kontakty s miestnymi pravoslávnymi cirkvami svojej národnosti. Jednako už v tej dobe začal proces zjednocovania amerického pravoslávia do jednej cirkvi.

Terajšie americké pravoslávie spája veriacich rôzneho etnického pôvodu. Sú tu rodení Američania, Rusi, Rumuni, Albánci, Mexičania, Japonci, černosi a iní. Značná časť amerických pravoslávnych veriacich tvoria rodiny vysťahovalcov z oblasti Karpát. Tieto skupiny často zachovávajú v osobnom živote svoje národné zvyky a obyčaje, ale spoločným vyznaním pravoslávnej viery sa tesne spájajú do jednej veľkej pravoslávnej rodiny. Americké pravoslávie rastie.

Pokračovanie.